

Haridus- ja Teadusministeerium

Mr Ján Figel
Commissioner
European Commission
Rue de la Loi
B-1040 Brussels
BELGIUM

D(07)1086

CABINET FIGEL					
PC		A-27p2			
22. 10. 2007					
JF	MA	MG	PO	SP	AJ
EW	BB	MS	W		ARCH

18.10.2007 nr 9.2-1/12614

Austatud volinik

Vastusena Teie kirjale edastame Eesti Haridus- ja Teadusministeeriumi arvamuse 21. sajandi kooli teemalises konsultatsioonis püstitatud küsimustele.

1. Kuidas peab kool olema korraldatud, et pakkuda kõigile õpilastele põhipädevusi?

Oluline on tegeleda õppekava arendusega, et see vastaks kaasaja nõuetele. Eesmärgiks peaks olema seatud, et põhikooli ja gümnaasiumi õppekava looks süstemaatilised ainetevahelised seosed, mis võimaldaksid ka laialdase iseloomuga põhipädevuste omandamise. Eestis on kasutusel 2002.a. kinnitatud riiklik õppekava, mille uuendamisprotsess on toimumas. Uuendamisel oleva õppekava versioonis on arvestatud ka Euroopa Liidus vastu võetud põhipädevuste Euroopa raamistikku.

Suurt tähelepanu tuleb pöörata sellele, kuidas õppekava reaalses koolielus rakendub. Seetõttu on vajalik panustada õpetajate ja koolimeeskondade koolitusele.

Kindlasti eeldab see teistsuguseid lähenemisi õpetamisviisidele, hindamisele ning probleeme tekitab ka põhipädevuste mõõtmine.

Eesti on huvitatud headest kogemustest ja praktikatest nii õppekava koostamise kui rakendamise valdkonnas.

2. Kuidas saab kool anda noortele kaasa oskused ja soovi muuta õppimine kogu elu kestvaks tegevuseks?

Elukestva õppe hoiakute kujundamiseks peaks pöörama tähelepanu õpioskuste kujundamisele, erinevate õpetamisviiside ja –meetodite rakendamisele nagu projektõpe, avastusõpe ning uurimuslik õpe.

Elukestva õppe kontekstis tuleks keskenduda ka karjääri planeerimisele ja karjäärinõustamisele, mis on üldharidussüsteemis õppekava oluline osa.

Lisaks formaalharidusele tuleb senisest enam tunnustada ka mitteformaalse õppimise vorme. Siinkohal on oluline koostöö Euroopa Liidu liikmesriikide vahel.

Maailmas toodetava ja eri infokanalite vahendatava teabe mahu mitmekordistumine ja selle läbitöötamiseks jääva aja lühenemine ning tehnoloogia kiire areng mõjutavad hariduse sisu ja kvaliteeti. See muudab oluliselt ootusi õpetaja rollidele koolis, eeldab asjakohaste õppemeetodite kasutamist ning õppekirjanduse, eriti õpiku

ja töövihiku rolli ümbermõtestamist. E-õppe arendamine ja rakendamine aitab suurendada õppe paindlikkust, luua paremad tingimused erivajadustega ja koolist eemal olevatele õppuritele ning toetada väikekoolide õpetajaid.

3. Kuidas saab koolisüsteem toetada pikaajalist majanduskasvu Euroopas?

Eesti üldsiht on muuta majandus suuremat lisandväärtust tootvaks, dünaamilisemaks, kapitaliintensiivsemaks ning loodushoidlikumaks. Siht eeldab, et haridussüsteem toetab ettevõtliku, loova ja säästva hoiaku ning eluviisiga elanikkonna kujunemist, kel on nii valmisolek kui ka oskused elukestvaks õppeks. See mõjutab eelistusi valikainetes ja õppesuundades, rõhuasetust elukestvaks õppeks tarvilike pädevuste väljakujunemisele.

Üldsihi täitmiseks suurendatakse täppis-, loodus- ja tehnika/tehnoloogia õppesuundades õppimisvõimalusi.

Edendada tuleks noorte ettevõtlust ja ettevõtlikkust ning toetada keskkonnahariduse osakaalu tähtsustumist.

Eesti üldharidussüsteemi ning kutseharidussüsteemi arendustegevuses pööratakse tähelepanu ka üldharidusliku ning kutsealase õppe integreerimisele. Näeme ka sellekohase koostöö vajadust Euroopa tasandil.

Vähetähtsam ei ole andekate laste arengu toetamine. Selles osas on Eestis välja kujunenud huvialakoolide võrgustik ja riiklikul tasandil toetusüsteem. Teadusandekate õpilastega tegelevad nii üldhariduskoolid ise kui ka piirkondlikud hariduskeskused ja üleriigilised MTÜ-d. Suure panuse andekate laste arendamisele annavad riiklikud ülikoolid. Teadusandekate laste arengute edasine toetamine peab olema veelgi süsteemsem, põhinema kontseptuaalsel alustel. Seetõttu on koostamisel ka andekate laste toetamise riiklik arengukava.

4. Kuidas saab koolisüsteem paremini vastata vajadusele edendada võrdseid võimalusi, reageerida kultuurilisele mitmekesisusele ja vähendada koolist väljalangevust?

Riigi keelest erineva koduse keelega ja uusimmigrantidest õpilastele tuleks luua võimalused keelelis-sotsiaalse valmisoleku kujunemiseks, mis võimaldab neil koolis ja ühiskonnaliikmena hästi toime tulla. Samas tuleb toetada nende etnilis-keelelise identiteedi säilimist. Õppekava ja koolikultuur peaksid olema suunatud teiste kultuuride ja religioonide mõistmiseks ning heatahtlikuks suhtumiseks neisse – see on tähtis nii õpingute jätkamiseks välisriigis kui ka teiste riikide õppijate sulandumiseks kohalikku haridussüsteemi.

Eesmärgiks peaks olema, et nii riigi kui ka muu emakeelega ja erineva kultuuritaustaga õpilased väärtustaksid oma emakeelt ja kultuuri, elukohamaa keelt ja kultuuri, kujuneksid tolerantseteks isiksusteks, valdaksid lisaks emakeelele vähemalt 2 võõrkeelt ning tuleksid toime mitmekeelses ja –kultuurilises keskkonnas töötamisel ja õppimisel.

Põhikoolist väljalangevus ning süvenenud sotsiaalne ja majanduslik kihistumine sunnib senisest enam tõhustama sotsiaalseid tugistruktuure. Nii on Eesti panustanud riikliku toetuse näol õpi- ja elukeskonna tingimuste loomisele nendele õpilastele, kelle sotsiaalmajanduslik olukord ei võimalda osalemist õpiprotsessis, pidevalt suureneb riiklik toetus tasuta õppevahenditele ja koolitoidule kõikidele põhiharidust omandavatele õpilastele.

Koolist väljalangevuse vähendamiseks on vaja senisest enam tõhustada tugiteenuste kättesaadavust ning suurendada erinevate osapoolte (riik, kohalikud omavalitsused, kool, lapsevanemad) kohustusi ning vastutust selles valdkonnas.

5. Kui kool peab vastama iga õpilase individuaalsetele õpivajadustele, mida saab teha seoses õppekavade, koolikorralduse ja õpetaja rolliga?

Süvenenud sotsiaalne ja majanduslik kihistumine ning suurenenud erivajadustega õpilaste arv sunnib kõigi laste arenguks ja normaalse kasvukeskkonna kindlustamiseks looma tõhusaid tugivõrgustikke ja nõustamisteenuseid (õpinõustamine, psühholoogiline nõustamine, noorte karjäärinõustamine- ja teavitamine) ning muutma need kättesaadavaks kõigil kooliastmel. Iga lapse arengut toetavaks nõustamiseks ja lapse arengutaseme määramiseks on tarvis adekvaatseid pedagoogilis-psühholoogilisi hindamisvahendeid.

Õpilaste individuaalsuse arvestamisel on oluline roll õppekavade jõukohasusel. Eestis on välja töötatud riiklikud kohandatud õppekavad hariduslike erivajadustega lastele. Üha enam on hakatud rakendama individuaalseid õppekavasid hariduslike erivajadustega õpilastele, kes on kaasatud tavakoolidesse. Selles osas on oluline ka kohandatud ja lihtsustatud õppematerjalide olemasolu ning õpetajakoolitus. Üldharidussüsteemi arendustegevuses on see prioriteetne suund.

Kaasava hariduse ideoloogia rakendumine eeldab kahtlemata traditsioonilise koolikorralduse muutumist ning siinkohal saavutatakse kindlasti parimaid tulemusi, kui Euroopa Liidu liikmesriigid teeksid koostööd ning osaleksid vastavates projektides.

6. Kuidas saavad koolikogukonnad aidata kujundada noori vastutustundlikeks kodanikeks, järgides selliseid põhiväärtusi nagu rahu ja sallivus erinevuste suhtes?

Üldharidussüsteemi arendustegevuses on oluline roll koostööpartnerite osalusel. Senisest enam on vaja tähtsustada lastevanemate ja õpilaste kaasatust hariduspoliitiliste otsuste tegemisel. Eriti oluline on, et hoogustuks osalusdemokraatia põhimõtete rakendamine ka kooli tasandil. Kooli hoolekogude tegevusel on samuti oluline roll hariduselu edendamisel. Selleks on vaja hoolekogusid süstemaatiliselt koolitada. Koolivägivalla probleem on valdkond, millega tuleb tegelda järjepidevalt ning kõiki osapooli kaasates. Ka selles valdkonnas näeme Euroopa Liidu tasandil koostöö vajadust.

7. Kuidas koolipersonali koolitada ja toetada nende ees seisvate probleemidega toime tulemiseks?

Õpetajate probleemid Euroopa Liidu liikmesriikides on valdavalt samad: põhi- ja täiendkoolituse kaasajastamise vajadus, noorte kvalifitseeritud õpetajate osakaalu suurendamine koolis, õpetajaskonna motiveerimine professionaalse arengu ja karjäärivõimaluste loomisega.

Et neid probleem vältida ja lahendada, tuleb võtta meetmeid nii õpetajate järelkasvu tagamiseks kui töötavate õpetajate motiveerimiseks. Eestis nt on kavandatud riikliku stipendiumi määramine õpetajakoolituses osalevatele üliõpilastele, noorele õpetajakoolituse läbinud õpetajale tagastamatu toetuse maksmine ning õpetajate varustamine kaasaegsete infotehnoloogiliste vahenditega (kõikidele õpetajatele sülearvutid). Samuti pööratakse suurt tähelepanu õpetajate töötasu tõusule.

2004/2005. õppeaastast käivitus õpetaja kutseaasta, mille raames toetatakse õpetajaks õppinu professionaalset arengut ja koolide osalust õpetajate ettevalmistuses. Kutseaasta rakendamist tuleb vaadata kooli kvaliteedisüsteemi ühe komponendina, mis käivitab ka koolisisese õpetajate nõustamis- ja tagasidesüsteemi.

Õpetajakoolituses on kavandatud arendustegevused, mis tagaksid koolituse uue kvaliteedi eesmärgil, et nad suudaksid kanda rollimuutust, mida tingib kiirelt muutuv ühiskond.

8. Kuidas tagada koolidele edu saavutamiseks parimad juhtimis- ja motivatsioonitingimused? Kuidas anda neile volitused areneda vastavalt muutuvatele vajadustele ja nõudmistele?

Üldharidussüsteemi areng sõltub asjatundlikust juhtimisest ja hindamisest. 10 aastaga on Eestis välja arendatud ja rakendatud välishindamise süsteem: see hõlmab kriteeriumipõhist õppeasutuste sisehindamist ja riiklikku järelvalvet, tasemetöid põhikooli 1. ja 2. kooliastme lõpus, põhikooli ühtlustatud küsimustega lõpueksameid ja riigieksameid gümnaasiumiastmes, rahvusvahelisi võrdlusuuringuid ning koolituslubade väljastamist.

Riiklikus järelvalves on toimunud olulised muudatused: järelvalvet on oluliselt vähendatud, samas on õppeasutustele kohustuslikuks muudetud sisehindamine ning õppeasutustele tagatakse nõustamine sisehindamise küsimustes. Sisehindamise reaalne jõustumine vajab jätkuvat koolipersonali vastavasisulist koolitust, toetusmaterjale ja võrdlusandmete olemasolu.

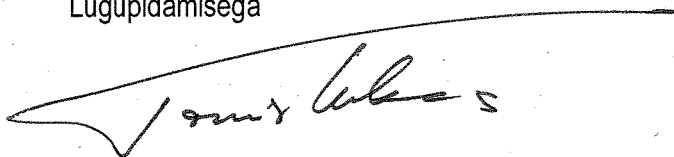
Koolide töö enesehindamiseks ning riiklike hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks on välja töötatud kvaliteedi hindamise indikaatorid, mis põhinevad rahvusvaheliselt tunnustatud indikaatoritel.

Ühtlasi oleme seisukohal, et komisjoni teatis õpetajahariduse kvaliteedi teemal on vajalik ja hästi ajastatud dokument. Õpiväljundite põhine lähenemine nii õppimisele kui õpetamisele ning viimase sidumine põhipädevuste Euroopa raamistikuga, õpetajate endi ning õppurite hariduse käsitlemine elukestva õppe kontekstis ning vajadus toetada õpetajat kogu tema karjääri vältel on kahtlemata selle dokumendi tugevad rõhuasetused.

Ka Eestis toimub diskussioon õpetaja muutunud rolli teemal ning komisjoni teatis annab probleemi võimalikele lahendusteede otsimisele laiemat mõõtet. Õpetaja võtmeroll teadmispõhises ühiskonnas ja ning mitmekesistunud koolikeskkond eeldab parimal tasemel õpetajate ettevalmistust ning jätkuõpet. Tingimustes, kus ühiskonna ootused õpetajale on kõrged, vajavad nad ühest küljest ühiskondlikul tasandil kokkulepet, mida neilt oodatakse ja teisest küljest tuge. Näeme ühe olulise tegevussuunana selles valdkonnas kooli juhtimise (school leadership) ning kooli kui organisatsiooni arendamist õpetajatele parimate töötingimuste ning enesetäiendamise võimaluste loomisel.

Kavandatavate tegevuste rahastamisel kasutatakse ka Euroopa Sotsiaalfondi vahendeid.

Lugupidamisega

Tõnis Lukas
Minister

Piret Sütt +372 735 0159
Piret.sytt@hm.ee